

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Ontwerpbesluit van
tot wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit in verband met nieuwe regels met
betrekking tot het gebruik van werkbakken en werkplatforms aan hijswerktuigen
Op de voordracht van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid van
[[Datum openlaten]], nr. 0000145942;

Gelet op de artikelen 16, eerste, tweede en zevende lid, van de
Arbeidsomstandighedenwet;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid van [niet invullen],

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Artikel I

Het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 7.23d komt te luiden:

Artikel 7.23d Toepassing werkbakken en werkplatforms

1. In dit artikel wordt verstaan onder:

a. werkbak: een bak waar vanuit arbeid kan worden verricht en die rond om is voorzien van hekwerken waarmee wordt voorkomen dat een persoon op hoogte uit de bak kan klimmen of vallen;

b. werkplatform: een platform waar vanuit arbeid kan worden verricht en dat met uitzondering van één zijde is voorzien van hekwerken of waarvan het hekwerk aan een zijde kan worden geopend en waarmee het valgevaar van een persoon op hoogte vanaf het werkplatform wordt voorkomen.

2. Artikel 7.18, vierde lid, is niet van toepassing op het vervoer van personen met behulp van:

a. een werkbak die is gekoppeld aan een hijswerktuig, indien vanuit de werkbak werkzaamheden worden verricht die jaarlijks hooguit enkele keren plaatsvinden en die per keer niet langer duren dan vier uren, op plaatsen die moeilijk bereikbaar zijn en waarbij geen andere meer geëigende arbeidsmiddelen of werkmethoden beschikbaar zijn om die plaatsen veilig te bereiken; of

b. een werkplatform dat is gekoppeld aan een hijswerktuig, indien vanuit dat werkplatform werkzaamheden worden verricht die verband houden met het verwijderen van asbest of asbesthoudende producten van daken, op plaatsen die moeilijk bereikbaar zijn en waarbij geen andere meer geëigende arbeidsmiddelen of werkmethoden

beschikbaar zijn om die plaatsen veilig te bereiken.

3. Het is verboden aan te vangen met de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, alvorens:

- a. in een schriftelijk werkplan door een veiligheidskundige als bedoeld in artikel 2.7 is geoordeeld en vastgelegd dat, rekening houdend met de aard en de inrichting van het bouwwerk waar de werkzaamheden zullen worden verricht en de gegeven omgevingsfactoren, geen andere veilige werkwijze mogelijk is; en
- b. in het werkplan tevens door die veiligheidskundige is geoordeeld en vastgelegd dat op de locatie waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden, de werkzaamheden overeenkomstig het werkplan veilig kunnen worden verricht.

4. Onverminderd artikel 4.47c worden werkzaamheden waarbij gebruik wordt gemaakt van een werkbak of een werkplatform uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden door de werkgever gemeld aan de toezichthouder. De melding bevat ten minste een beknopte beschrijving van:

- a. de plaats waar de werkzaamheden worden verricht;
- b. het aantal betrokken personen; en
- c. de datum en het tijdstip waarop de werkzaamheden aanvangen, alsmede de duur ervan.

5. De op grond van het vierde lid gemelde gegevens kunnen worden ingezien door de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging, of bij het ontbreken daarvan, door de belanghebbende werknemers.

6. Bij toepassing van het tweede lid worden uitsluitend werkbakken en werkplatforms gebruikt waarbij:

- a. de volle belasting van de werkbak of het werkplatform en het bijbehorend hijsgereedschap niet méér bedraagt dan één kwart van de toelaatbare werklast van de hijskraan; en
- b. in afwijking van onderdeel a, de belasting bij het gebruik van een werkbak of een werkplatform bevestigd aan een vast-opgestelde hijskraan of aan een op een permanente kraanbaan opgestelde hijskraan, niet meer bedraagt dan driekwart van de nominale belasting waarvoor deze kranen zijn ontworpen.

7. Bij toepassing van het tweede lid is de bedieningsplaats van het hijswerktuig permanent bemest.

8. Bij toepassing van het tweede lid, onder b:

- a. wordt door personen die zich op het werkplatform bevinden doelmatige veiligheidsaanlijning gebruikt van voldoende sterkte en van zodanige lengte dat zij, aangelijnd, het platform op hoogte niet kunnen verlaten; en
- b. wordt het werkplatform op hoogte door personen die zich daar bevinden, niet betreden.

9. Bij toepassing van het tweede lid geldt ten aanzien van de hijskraan die in combinatie met een werkbak of werkplatform wordt gebruikt, dat:

- a. met een mobiele hijskraan, waaraan een bemande werkbak of een bemand werkplatform is bevestigd, niet wordt gereden;
- b. met een op een kraanbaan rijdende hijskraan met een bemande werkbak of een bemand werkplatform met een snelheid van maximaal 2,5 km/uur wordt gereden;
- c. de snelheid waarmee de last verticaal wordt verplaatst, de hoeksnelheid waarmee de giek wordt gedraaid en de snelheid waarmee de vlucht wordt gewijzigd, niet hoger zijn dan één kwart van de snelheid van de hijskraan waarvoor deze is ontworpen; en
- d. de windsnelheid niet meer bedraagt dan 7 m/s.

10. Bij toepassing van het tweede lid geldt ten aanzien van de betrokken personen dat:

- a. zij bij het hijsen beschikken over een doeltreffend communicatiemiddel; en
- b. er doeltreffende voorzieningen zijn getroffen om hen bij gevaar te kunnen evacueren.

B

In artikel 9.3, tweede lid, onder f, wordt "7.23d, eerste, derde en vijfde lid" vervangen door "7.23d, tweede, zevende, achtste en negende lid".

C

In artikel 9.5, vijfde lid, onder c, ten vijfde, wordt "7.18, eerste, derde en vijfde lid" vervangen door "7.18, eerste, derde, vierde en vijfde lid".

Artikel II

Het Arbeidsomstandighedenbesluit wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 7.23d komt te luiden:

Artikel 7.23d Toepassing werkbakken

1. In dit artikel wordt verstaan onder werkbak: een bak waar vanuit arbeid kan worden verricht en die rond om is voorzien van hekwerken waarmee wordt voorkomen dat een persoon op hoogte uit de bak kan klimmen of vallen.
2. Artikel 7.18, vierde lid, is niet van toepassing op het vervoer van personen met behulp van een werkbak die is gekoppeld aan een hijswerktuig, indien vanuit de werkbak werkzaamheden worden verricht die jaarlijks hooguit enkele keren plaatsvinden en die per keer niet langer duren dan vier uren, op plaatsen die moeilijk bereikbaar zijn en waarbij geen andere meer geëigende arbeidsmiddelen of werkmethoden beschikbaar zijn om die plaatsen veilig te bereiken.
3. Het is verboden aan te vangen met de werkzaamheden, bedoeld in het tweede lid, alvorens:
 - a. in een schriftelijk werkplan door een veiligheidskundige als bedoeld in artikel 2.7 is geoordeeld en vastgelegd dat, rekening houdend met de aard en de inrichting van het bouwwerk waar de werkzaamheden zullen worden verricht en de gegeven omgevingsfactoren, geen andere veilige werkwijze mogelijk is; en
 - b. in het werkplan tevens door die veiligheidskundige is geoordeeld en vastgelegd dat op de locatie waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden, de werkzaamheden overeenkomstig het werkplan veilig kunnen worden verricht.
4. Werkzaamheden waarbij gebruik wordt gemaakt van een werkbak worden uiterlijk twee dagen voor aanvang van de werkzaamheden door de werkgever gemeld aan de toezichthouder. De melding bevat ten minste een beknopte beschrijving van:
 - a. de plaats waar de werkzaamheden worden verricht;
 - b. het aantal betrokken personen; en
 - c. de datum en het tijdstip waarop de werkzaamheden aanvangen, alsmede de duur ervan.
5. De op grond van het vierde lid gemelde gegevens kunnen worden ingezien door de ondernemingsraad of personeelsvertegenwoordiging, of bij het ontbreken daarvan, door de belanghebbende werknemers.
6. Bij toepassing van het tweede lid worden uitsluitend werkbakken gebruikt waarbij:
 - a. de volle belasting van de werkbak en het bijbehorend hijsgereedschap niet méér bedraagt dan één kwart van de toelaatbare werklust van de hijskraan; en
 - b. in afwijking van onderdeel a, de belasting bij het gebruik van een werkbak bevestigd aan een vast-opgestelde hijskraan of aan een op een permanente kraanbaan opgestelde hijskraan, niet meer bedraagt dan driekwart van de nominale belasting waarvoor deze

kranen zijn ontworpen.

7. Bij toepassing van het tweede lid is de bedieningsplaats van het hijswerktuig permanent bemenst.

8. Bij toepassing van het tweede lid geldt ten aanzien van de hijskraan die in combinatie met een werkbak wordt gebruikt, dat:

a. met een mobiele hijskraan, waaraan een bemande werkbak is bevestigd, niet wordt gereden;

b. met een op een kraanbaan rijdende hijskraan met een bemande werkbak met een snelheid van maximaal 2,5 km/uur wordt gereden;

c. de snelheid waarmee de last verticaal wordt verplaatst, de hoeksnelheid waarmee de giek wordt gedraaid en de snelheid waarmee de vlucht wordt gewijzigd, niet hoger zijn dan één kwart van de snelheid van de hijskraan waarvoor deze is ontworpen;

d. de windsnelheid niet meer bedraagt dan 7 m/s.

9. Bij toepassing van het tweede lid geldt ten aanzien van de betrokken personen dat:

a. zij bij het hijsen beschikken over een doeltreffend communicatiemiddel; en

b. er doeltreffende voorzieningen zijn getroffen om hen bij gevaar te kunnen evacueren.

B

In artikel 9.3, tweede lid, onder f, wordt "7.23d, tweede, zevende, achtste en negende lid" vervangen door "7.23d, tweede en zevende lid".

Artikel III

1. Artikel I treedt in werking met ingang van 1 juli 2019.

2. Artikel II treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

T. van Ark

WIJ WILLEM ALEXANDER,
BIJ DE GRATIE GODS,
KONING DER NEDERLANDEN,
PRINS VAN ORANJE-NASSAU,
ENZ. ENZ. ENZ.

Nota van toelichting

Algemeen

Deze wijziging van het Arbeidsomstandighedenbesluit (hierna Arbobesluit) heeft betrekking op het vervoer van personen in werkbakken, die daarvoor niet bestemd of geschikt zijn. Het vervoer van personen in werkbakken die gekoppeld zijn aan hijs- of hefwerktuigen was niet toegestaan anders dan op basis van artikel 7.23d (oud) Arbobesluit. Artikel 7.23d (oud) werkte als een soort vrijstellingsregeling voor artikel 7.18, vierde lid. Er zijn twee aanleidingen voor aanpassing van artikel 7.23d van het Arbobesluit.

Op grond van artikel 7.23d (oud) heeft zich een praktijk ontwikkeld waarbij werkbakken worden ingezet voor het vervoer van personen op een wijze waardoor voor werknemers met het Arbobesluit strijdige veiligheids- en gezondheidsrisico's ontstaan. De noodzaak dit onterechte gebruik terug te dringen vormt de eerste aanleiding voor aanpassing van artikel 7.23d (oud) Arbobesluit.

De tweede aanleiding is het signaal van de asbestsector dat het saneren van asbest en asbesthoudende producten van daken thans niet in alle gevallen mogelijk is met behulp van arbeidsmiddelen die geschikt zijn voor het vervoer van personen. De sector is van mening dat het geldende Arbobesluit voorafgaand aan deze wijziging te strikt was en hen verhinderde om een deel van de daken te saneren met de voorheen toegestane arbeidsmiddelen en daarvoor geldende condities.

Dit signaal is serieus opgepakt en mede naar aanleiding van de aangenomen motie van de leden Bisschop, c.s. (Kamerstukken II 2017/18, 25883 nr. 308) is besloten een onafhankelijk onderzoek uit te laten voeren. Doel van het onderzoek was in kaart te brengen in welke situaties problemen ontstaan bij de inzet van werkmethode die voldeden aan het voorheen geldende Arbobesluit en welke veilige oplossingen voor dergelijke situaties mogelijk zijn. In het geval er veilige oplossingen zijn waarbij het voorheen geldende Arbobesluit te beperkend was, dan diende op basis van het onderzoek bezien te worden of aanpassing mogelijk en noodzakelijk is.

Het inmiddels afgeronde TNO-onderzoek (Kamerstukken II 2018/19, 25883, nr. 336) levert geen harde gegevens over het aantal asbestdaken in Nederland die niet kunnen worden gesaneerd met een werkwijze die voldoet aan de eisen van de regelgeving. Deze gegevens zijn niet beschikbaar. De inschatting van de asbestsector is dat in 7% van het totale oppervlakte aan te saneren daken (100 miljoen m²), sanering met de toegestane en op de markt zijnde arbeidsmiddelen niet mogelijk is.

Uit het onderzoek blijkt dat vrijwel alle asbesthoudende daken in theorie gesaneerd kunnen worden met de arbeidsmiddelen die nu al gangbaar zijn in de sector, gecombineerd met arbeidsmiddelen uit andere sectoren en nieuwe arbeidsmiddelen. Het onderzoek noemt met name de zogenoemde sixpack lifter als een kansrijke ontwikkeling die het veilig saneren in veel meer situaties mogelijk maakt. Innovatie is dus de sleutel tot veilige, goede sanering. Er is echter een beperkt aantal gevallen waarbij de

beschikbare en toegestane arbeidsmiddelen in de praktijk op dit moment niet goed inzetbaar zijn. De enige manier om in die gevallen het dak te saneren, is door een werkbak aan een hijskraan in te zetten. Die methode verdient geen voorkeur: werken met een werkbak gaat gepaard met flinke risico's, zoals blijkt uit een aantal recente ernstige ongevallen die de Inspectie SZW onderzoekt. Dat is met name het geval bij het verlaten van de werkbak op hoogte en het beladen van de werkbak. Niet voor niets is het gebruik van hijskranen bij asbestsanering in beginsel ook verboden. Dat blijft het uitgangspunt.

Het niet saneren van verouderde, asbesthoudende daken brengt grote gezondheidsrisico's met zich mee. Mede omdat in op de Wet milieubeheer gebaseerde regelgeving naar verwachting een termijn zal worden gesteld aan het mogen hebben van asbesthoudende daken (vermoedelijk 1 januari 2024), is er tijdelijk een extra behoefte aan de inzet van werkbakken gekoppeld aan hijs- en hefwerktuigen voor het vervoer van personen bij met name de sanering van (een klein deel van) dergelijke daken. Overigens zal die extra behoefte door het op de markt komen van nieuwe arbeidsmiddelen naar verwachting spoedig afnemen.

Gelet op het TNO onderzoek en het grote maatschappelijk belang om asbestdaken snel te saneren is besloten de regeling voor het gebruik van werkbakken (artikel 7.23d) breder toepasbaar te maken. Gebleken is dat er momenteel een ruime beschikbaarheid is van werkbakken die bevestigd zijn aan hefwerktuigen voorzien van een typekeur voor het gebruik van vervoer van personen. Om die reden hoeft artikel 7.23d (oud) niet meer te voorzien in een uitzondering met betrekking tot artikel 7.18, vierde lid, en kan artikel 7.23d beperkt blijven tot een regeling voor werkbakken aan hijswerktuigen (vrij hangend aan een kabel).

Voor het saneren van asbestdaken waarbij de belastbaarheid van het dak niet altijd duidelijk is, is het uit oogpunt van veiligheid van de werknemers van belang dat zij het asbest kunnen verwijderen vanuit een veilig werkplatform. Een werkbak die rond om voorzien is van een vast hekwerk om te voorkomen dat de werknemer er vanaf valt is om die reden ongeschikt bij asbestsanering. Dit is de reden waarom in artikel 7.23d specifiek voor de sanering van asbestdaken een uitzondering van artikel 7.18, vierde lid, onder voorwaarden mogelijk wordt bij toepassing van werkplatforms aan hijswerktuigen. Het verschil met werkbakken is dat de een zijde van het werkplatform open is of open gemaakt kan worden, terwijl een werkbak rond om van gesloten hekwerken is voorzien. Het risico op valgevaar bij het werkplatform wordt onder meer ondervangen door de verplichting een veiligheidsaanlijning van werknemers toe te passen waardoor het onmogelijk wordt van het werkplatform te klimmen of te vallen.

Aangezien de sanering van asbestdaken voor een nog vast te stellen datum moet zijn afgerond (naar verwachting in 2024), kan vanaf dat moment de uitzondering van werkplatforms komen te vervallen, of zoveel eerder als andere veilige arbeidsmiddelen en werkwijzen beschikbaar zijn.

Hierna resteert dan nog de mogelijkheid gebruik te maken van de nu al bestaande mogelijkheid van werkbakken aan hijskranen, daar waar geen andere voor het vervoer van personen beschikbare arbeidsmiddelen mogelijk zijn. De randvoorwaarden waaronder dit mogelijk is zijn aangevuld om het oneigenlijk gebruik van deze uitzondering terug te dringen. Dit oneigenlijke gebruik heeft een te hoge vlucht

genomen. Dat leidt tot onnodige risico's voor de veiligheid en gezondheid van werknemers. Daarvoor geldt immers, conform een van de overwegingen van de kaderrichtlijn veiligheid en gezondheid op het werk (richtlijn 89/391/EEG), dat de verbetering van de veiligheid, de hygiëne en de gezondheid van de werknemers op het werk een doelstelling is die niet aan overwegingen van zuiver economische aard ondergeschikt gemaakt mag worden.

De noodzaak om met een werkbak of werkplatform veilig te werken moet worden aangetoond in een schriftelijk werkplan. Het ligt voor de hand het werkplan onderdeel te laten zijn van de risico-inventarisatie en evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de Arbeidsomstandighedenwet. Hiermee wordt voorkomen dat er naast het werkplan nog een aparte risico-inventarisatie en -evaluatie moet worden opgesteld toegespitst op die werkzaamheden. Het werkplan kan, naast de reguliere verplichting om een risico-inventarisatie en -evaluatie te hebben ook door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf wordt opgesteld (zie artikel 4.50 van het Arbobesluit). Dit plan is noodzakelijk bij asbestverwijdering in de risicoklasse 2 of 2A, hetgeen bij asbestsanering van daken veelal het geval is. Bij het opstellen van het werkplan moet in ieder geval een gecertificeerde veiligheidskundige worden betrokken. Door het mogelijk te maken het werkplan van artikel 7.23d te combineren met de risico-inventarisatie en -evaluatie en in voorkomend geval het werkplan, bedoeld in artikel 4.50 van het Arbobesluit, worden de administratieve lasten zo laag mogelijk gehouden.

Deze aanpassing van Arbobesluit past binnen de richtlijn arbeidsmiddelen (Richtlijn nr. 2009/104/EG) waarin in bijlage I, onder punt 3.1.2, is bepaald dat het hijsen/heffen van werknemers uitsluitend is toegestaan met behulp van speciaal daarvoor bestemde arbeidsmiddelen. Onverminderd artikel 5 van Richtlijn 89/391/EEG, mogen bij wijze van uitzondering niet daarvoor bestemde arbeidsmiddelen worden gebruikt voor het hijsen/heffen van werknemers, mits passende maatregelen zijn genomen om de veiligheid te waarborgen, overeenkomstig de nationale wetgevingen of praktijken die in passend toezicht voorzien. Artikel 7.23d oud en nieuw geeft daar invulling aan.

Bedrijfseffecten en effecten voor regeldruk

Deze aanpassing van het Arbobesluit maakt het mogelijk om onder bijzondere voorwaarden te mogen werken met een werkbak of werkplatform. De noodzaak om met een werkbak of werkplatform veilig te werken moet worden aangetoond in een schriftelijk werkplan, inclusief het oordeel van een gecertificeerde veiligheidskundige als bedoeld in artikel 2.7 en worden gemeld aan de toezichthouder. De bijzondere voorwaarden ten aanzien van het werkplan leveren, indien gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid, een beperkte administratieve last op nu dit werkplan kan worden gecombineerd met de risico-inventarisatie en -evaluatie en in voorkomend geval het werkplan dat bij asbestsanering van daken doorgaans door een gecertificeerd asbestverwijderingsbedrijf moet worden opgesteld.

Om het toenemende oneigenlijke gebruik en de daarmee samenhangende risico's voor de veiligheid en de gezondheid van werknemers terug te dringen wordt het noodzakelijk geacht een verplichte beoordeling door een gecertificeerde hogere veiligheidskundige op te leggen alsmede een meldingsplicht. Hieruit volgt een beperkte kostenverhoging voor een beperkt deel van de saneringen waarbij er voor gekozen wordt om een werkbak te gebruiken. Deze kosten worden in die situatie proportioneel geacht in relatie tot de risico's voor de veiligheid en gezondheid van werknemers. Bij asbestsanering bestaat overigens al een meldingsplicht, zodat in die gevallen geen sprake is van toenemende lasten op dat punt.

Voor de berekening van de regeldrukkosten, die ontstaan bij het gebruik van

werkbakken, dienen de kosten per handeling (P) vermenigvuldigd te worden met het aantal handelingen per jaar (Q). De inschatting is dat de inzet van een gecertificeerde veiligheidskundige, met een tarief van 600 tot 800 euro per dag bedraagt, maximaal twee werkdagen nodig is. Aangenomen wordt dat een gemiddeld bedrag van 1400 euro per geval verwacht kan worden. Onduidelijk is hoe vaak er op grond van het artikel 7.23d (oud) Arbobesluit gebruik is gemaakt van werkbakken die gekoppeld zijn aan hijs- of hefwerktuigen voor het vervoer van personen. De Inspectie SZW heeft aangegeven dat in toenemend aantal oneigenlijk gebruik wordt gemaakt van deze methode. De verwachting is dat met de aanpassing van artikel 7.23d het gebruik niet meer dan incidenteel zal zijn. Voor die spaarzame gevallen geldt een gemiddeld bedrag van 1400 euro. Het gebruik van een werkbak in de asbestsector wordt met de aanpassing van artikel 7.23d ook tot een minimum beperkt. De inschatting van de asbestsector is dat in 7% van het totale oppervlakte aan te saneren daken (100 miljoen m²), sanering met de toegestane en op de markt zijnde arbeidsmiddelen niet mogelijk is. Op grond van het TNO onderzoek kan aangenomen worden dat er in de realiteit in meer gevallen met reeds toegestane middelen gesaneerd kan worden. Om die reden lijkt 5% aannemelijker. Zonder rekening te houden met deze aanname is de inschatting dat het jaarlijks hooguit in 1000 gevallen noodzakelijk zal zijn om gebruik te kunnen maken van werkbakken.

De totale regeldrukkosten worden bij gebruik van werkbakken geschat ($P \times Q$) op maximaal 1,4 miljoen euro in totaal per jaar (1400 euro per saneringslocatie). Om werkgevers tegemoet te komen en de regeldrukkosten te beperken, wordt een leidraad ontwikkeld waarmee werkgevers beter kunnen inschatten of een bepaalde klus in aanmerking komt voor de inzet van een werkbak en welke risicoreducerende maatregelen voor de hand liggen.

Consultatie en oordeel Inspectie SZW

PM

Artikelsgewijs

Artikel I, onderdeel A

De behoefte aan het terugdringen van oneigenlijk gebruik van artikel 7.23d (oud) enerzijds en de behoefte aan de inzet van werkbakken in situaties die artikel 7.23d (oud) niet mogelijk maakte, is thans gerealiseerd door in artikel 7.23d enerzijds het gebruik van werkbakken voor vervoer van personen zowel op het niveau van een werkplan als op de concrete arbeidsplaats strakker te reguleren kaderen (definitie werkbak, noodzaaktoets, beoordeling door een en dezelfde gecertificeerde veiligheidskundige, snelheid verplaatsen last en windsnelheid) en anderzijds iets meer ruimte te bieden aan het gebruik van werkplatforms voor het vervoer van personen bij sanering van asbesthoudende daken.

Het nieuwe artikel 7.23d ziet op alle vormen van gebruik van werkbakken en werkplatform voor het vervoer van personen aan hijswerktuigen. Hierbij hangen de werkbakken of werkplatforms vrij aan een kabel. Vervoer van personen in werkbakken gekoppeld aan hefwerktuigen is niet meer toegestaan, omdat er inmiddels een ruime beschikbaarheid is van werkbakken die bevestigd zijn aan hefwerktuigen voorzien van een typekeur voor het gebruik van vervoer van personen. Van beide begrippen werkbak en werkplatform zijn definities opgenomen in het Arbobesluit.

Een werkbak is een bak van waaruit arbeid kan worden verricht en die rond om is voorzien van hekwerken waarmee wordt voorkomen dat een persoon op hoogte uit de bak kan klimmen of vallen. Een werkplatform is een platform van waaruit arbeid kan

worden verricht en dat met uitzondering van één zijde is voorzien van hekwerken of waarvan het hekwerk aan een zijde kan worden geopend en waarmee het valgevaar van een persoon op hoogte vanaf het werkplatform wordt voorkomen. Het bij asbestsanering te gebruiken werkplatform is dus aan een kant open dan wel kan aan een kant worden geopend. De hekwerken moeten voorkomen dat personen uit de bak of het platform kunnen klimmen of vallen.

Bij asbestsanering die verband houdt met het verwijderen van asbest of asbesthoudende producten van daken mogen (tijdelijk) minder veilige werkplatforms worden gebruikt voor het vervoer van personen. Enerzijds is de inzet beperkter dan bij werkbakken die voor andere werkzaamheden kunnen worden gebruikt, omdat de inzet uitdrukkelijk is gekoppeld aan asbestsanering van daken, anderzijds iets ruimer dan bij werkbakken, omdat de inzet niet is beperkt tot enkele keren per jaar en maximaal 4 uur per keer. De regeling voor de inzet van werkplatforms bij asbestsanering is uitdrukkelijk bedoeld als een tijdelijke regeling. De verplichte sanering zal na de parlementaire instemming met het wetsvoorstel wijziging van de Wet milieubeheer (verwijdering asbest en asbesthoudende producten (Kamerstukken 34675) via het Asbestverwijderingsbesluit 2005 worden vormgegeven op basis van de artikelen 9.2.2.1 juncto 9.2.2.1a van de Wet milieubeheer. Naar verwachting zal de sanering van asbestdaken voor 1 januari 2024 moeten zijn afgerond. Op dat tijdstip zal artikel II in werking treden, waarmee artikel 7.23d opnieuw wordt vastgesteld. Vanaf dat moment is het werken vanuit werkplatforms verboden en mag alleen nog incidenteel met werkbakken worden gewerkt. Artikel 7.23d, zoals het komt te luiden met ingang van 1 juli 2019, zal overigens mogelijk al vóór 2024 kunnen vervallen als er op enig moment voldoende alternatieven zijn voor het vervoer van personen met werkplatforms aan hijskranen bij de sanering van cementplaten op daken waarin asbestvezels zijn verwerkt. De sector is immers volop bezig om dergelijke alternatieven te ontwikkelen.

De inhoudelijke voorschriften van artikel 7.23d (oud) zijn in aangescherpte vorm gecontinueerd in het nieuwe artikel 7.23d, derde, zesde en achtste tot en met tiende lid. In artikel 7.23d, derde lid (nieuw), zijn de voorwaarden opgenomen waaraan een werkgever moet voldoen om van de mogelijkheden die artikel 7.23d biedt, gebruik te mogen maken.

Dit betreft allereerst de verplichting om in een schriftelijk werkplan (dat doorgaans gecombineerd zal worden met de risico-inventarisatie en -evaluatie, bedoeld in artikel 5 van de Arboret, en in voorkomend geval het werkplan, bedoeld in artikel 4.50 van het Arbobesluit) vast te leggen op welke wijze de werkzaamheden veilig vanuit een werkbak kunnen worden verricht (onderdeel a). Onderbouwd zal moeten worden dat het werken met een werkbak/platform in de concrete omstandigheden ter plaatse noodzakelijk is en de meest veilige werkwijze. Hiermee wordt ook rekenschap gegeven van de stand van de techniek en actualisering daarvan als gevolg van nieuwe ontwikkelingen. Daarbij moet worden gelet op de aard en inrichting van het bouwwerk waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden en de omgevingsfactoren. Tot de omgevingsfactoren horen onder meer bebouwing, open ruimtes en weersomstandigheden (windsnelheid, gladheid en lage temperatuur). Verder is de eis gesteld dat de situatie ter plaatse is beoordeeld en op grond van die beoordeling geconcludeerd kan worden dat de werkzaamheden onder de in het werkplan opgenomen randvoorwaarden veilig vanuit een werkbak/platform kunnen worden verricht. Hiermee wordt de werkgever gedwongen zich rekenschap te geven van het directe gevaar dat hij introduceert voor de veiligheid en gezondheid van zijn werknemers en de eventueel door hem ingeschakelde zelfstandigen.

Tenslotte geldt als voorwaarde dat de in de onderdelen a en b vermelde beoordelingen (het werkplan in abstracto en op de concrete arbeidsplaats) moeten worden gedaan door

een gecertificeerde veiligheidskundige. Daarbij moet het dan gaan om dezelfde veiligheidskundige. Deze is goed op de hoogte van alle in's en outs ter zake van het werkplan en kan vanuit die wetenschap de arboveiligheidsaspecten verbonden aan het gebruik van een werkbak/platform voor het vervoer van personen op de concrete arbeidsplaats ook het beste beoordelen. Het zesde en achtste tot en met tiende lid van artikel 7.23d (nieuw) zijn ontleend aan artikel 7.23d, derde, vijfde en zesde lid, met dien verstande dat het zesde lid, onderdeel c (nieuw), in combinatie met het vierde lid dient ter voorkoming van een pendule effect (slingeren) van de werkbak/het platform, hetgeen knel- en pletgevaar oplevert. Om die reden is de hoeksnelheid waarmee de giek kan draaien en de snelheid waarmee de wagen over de giek kan worden verplaatst, beperkt tot één kwart van de snelheid waarvoor de hijskraan waar de werkbak/het platform aan hangt is ontworpen. Ook nieuw is onderdeel d betreffende de windsnelheid. Het vierde en vijfde lid bevatten een meldingsregeling bij gebruik van werkbakken voor het vervoer van personen. Daarbij dienen onder meer de werkmethoden (zoals inzet van een werkbak) te worden vermeld. Dat maakt het de Inspectie SZW mogelijk om desgewenst de sanering te bezoeken en te bekijken of onder de gegeven omstandigheden terecht met een werkbak wordt gewerkt. Tevens zal daarbij naar de relevante onderdelen van het werkplan en het oordeel van de veiligheidskundige worden gekeken. Ter zake is aangesloten bij artikel 4.47c (meldplicht asbestsanering). Het achtste lid bevat een regeling specifiek bij het gebruik van werkplatforms voor het vervoer van personen bij asbestsanering. Deze personen mogen niet vanaf het werkplatform op een etage of het dak stappen. Ook mag niet vanaf een etage of het dak op het werkplatform worden gestapt. Het risico van valgevaar blijkt daarvoor in de praktijk te groot. Daarvoor moeten andere arbeidsmiddelen of gewoon een al geplaatste trap beschikbaar zijn. Dit verbod geldt voor een ieder, derhalve ook voor personen die feitelijk geen arbeid verrichten vanuit een werkbak of werkplatform. Tot zover is sprake van generieke eisen die voorafgaand aan het gebruik van hijs- en hefwerktuigen worden gesteld. Daarnaast worden eisen gesteld aan de feitelijke uitvoering van de werkzaamheden opdat van te voren verzekerd is dat de werkzaamheden onder veilige condities worden verricht. Daarbij gelden onder meer de algemene veiligheidseisen van de artikelen 3.2 (veilige arbeidsplaats) en 3.16 (werken op hoogte) Arbobesluit. Denk aan gladheid als gevolg van regen, sneeuw, hagel of ijzel en lage temperaturen (minder dan 4 graden Celsius). Deze zaken kunnen er uiteindelijk toe leiden dat moet worden besloten nog niet te beginnen met de werkzaamheden omdat de veiligheid of gezondheid van de betrokken werknemers op dat moment in het geding is. Mocht blijken dat de veiligheidskundige onterecht heeft geoordeeld en vastgelegd dat op de locatie waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden, de werkzaamheden veilig kunnen worden verricht, dan kan de Inspectie SZW de werkzaamheden stilleggen of een bestuurlijke boete opleggen. Ook kan door de Inspectie SZW een signaal worden doorgegeven aan de certificerende instelling hetgeen uiteindelijk kan leiden tot schorsing of intrekking van het certificaat van de betrokken veiligheidskundige door de certificerende instelling. De positie van een zelfstandige die opereert onder verantwoordelijkheid van een hoofdaannemer/werkgever, is met het bovenstaande al voldoende gewaarborgd. Hier is de hoofdaannemer/werkgever de eindverantwoordelijke.

Artikel I, onderdelen B, C en D

Deze onderdelen zorgen ervoor dat de verwijzingen in het Arbobesluit technisch kloppen, zowel thans als na het bij koninklijk besluit vervallen van artikel 7.23d.

Artikel II

Artikel II bevat een artikel 7.23d waarin de regeling specifiek voor asbestsanering niet meer voorkomt. Dus zonder het eerste lid, sub b, het tweede lid, sub b en het achtste lid.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken
en Werkgelegenheid,

T. van Ark